

Motion till riksdagen

1989/90:Ju231

av Per Gahrton m.fl. (mp)

Säkerhetspolisens politiska registrering

SÄPO:s registrering av politisk verksamhet har varit föremål för betydande uppmärksamhet i massmedia, riksdagen och utredningsapparaten. Enligt massmediauppgifter, bl a DN 21/8-89, har SÄPO bedrivit särskilt spaningsverksamhet mot freds- och miljörörelsen. Carl Lidbom hävdar i sin SÄPO-utredning att "schablonartad registrering av politiska aktivister" förekommer. Carl Lidbom har också beställt fram SÄPO-akter över ett antal aktiva politiker, vilkas namn delvis läckt ut via massmedia. Statsrådet Bengt K Å Johansson har i riksdagen förnekat att SÄPO spionerar på miljö- och fredsrörelsen. Däremot har han medgivit att politiskt aktiva personer, däribland riksdagsledamöter, kan vara registrerade hos SÄPO, men då för "sin egen skull", för att skyddas mot eventuella hot; dock får de själva ingen kännedom om det "skydd" de föräras av SÄPO! (Bl.a. i riksdagen den 27 oktober 1989). Den nye SÄPO-chefen har i DN 21/9-89 förklarat att "när det dyker upp en ny företeelse i samhället är det SÄPO:s uppgift att få grepp om den, är det en helt OK organisation?"

JK har i sin utredning förklarat att åsiktsregistrering inte förekommer, däremot registrering som ligger mycket nära åsiktsregistrering. De personer som på JKs anmaning anmält att de tror sig vara åsiktsregistrerade får veta att de inte är åsiktsregistrerade, men eventuellt registrerade av annat skäl! Dock får de inte veta om så är fallet och i så fall varför. Inte heller riksdagsledamöter, som omfattas av särskilda immunitetsregler i grundlagen, eller journalister, vars verksamhet lyder under trycksfrihetsförordningen, får information om ifall de är registrerade och i så fall vad som står om dem i registren. Däremot kan regeringen få tillgång till den information som samlas i SÄPO:s register, t.ex. så som skedde när Carl Lidbom såsom av regeringen tillsatt utredare kunde granska enskilda personers, däribland politikerns, register.

Hemlighetsmakeriet är väl utvecklat. Inte nog med att SÄPO-registrerade personer inte får veta om de är registrerade, inte ens om de är registrerade för att de t.ex. varit utsatta för hot. Den förordning som reglerar hur registrering skall gå till är också hemlig – även för riksdagsledamöter! Dessutom är större delen av det utredningsarbete som görs hemligt, såväl för massmedia som för riksdagen. I SÄPO-kommittén är t.ex. miljöpartiet inte företrätt. JK-utredningen är i väsentliga delar hemligstämplad.

Resultatet är att SÄPO i realiteten utgör en makt utan fungerande demo-

kratisk kontroll. Denna sorts repressiva säkerhetstjänster avskaffas nu på löpande band i Östeuropa under applåder från Väst, bland annat de svenska partier som i Sverige slår vakt om SÄPO:s okontrollerade maktställning.

Om det finns något allvar i påståendena om att SÄPO-registrering är till för att skydda riket mot försök till omstörtning med odemokratiska metoder bör det inte möta något hinder att låta en medborgarkommitté göra en gallring av registren, under insyn förstöra alla register som inte tjänar det tillåtna syftet och låta alla personer som hamnat i register "för sin egen skull". alltså utan att själva på något sätt vara misstänkta för omstörtande verksamhet, ta del av sina register.

Vad kan det finnas för skäl att överhuvudtaget samla material i SÄPO-register om politiskt verksamma personer som icke misstänks för att vara säkerhetsrisker? Och om så anses nödvändigt "för deras egen skull" vad kan det finnas för skäl att inte låta dem själva kontrollera vad som står om dem i registret på samma sätt som de enligt gällande lag kan kontrollera vad som står om dem i andra register?

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen beslutar att bestämmelserna om registrering hos SÄPO skall vara offentliga så att grunderna för sådan registrering klart framgår.¹]

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag som stadgar om skyldighet för SÄPO att meddela varje person som registreras av annat skäl än misstanke om säkerhetsbrott och bereda vederbörande tillfälle att ta del av sitt registerinnehåll,

2. att riksdagen hos regeringen begär att en medborgarkommission tillsätts med uppdrag att gallra i befintliga SÄPO-register och förstöra allt icke relevant material,

3. att riksdagen hos regeringen begär att samtliga riksdagspartier skall vara företrädda i utredningsarbetet kring SÄPO,

4. att riksdagen hos regeringen begär att samtliga riksdagspartier skall vara företrädda i organ (rikspolisstyrelsen eller annat) som utövar den löpande kontrollen över säkerhetspolisens arbete.

Stockholm den 24 januari 1990

Per Gahrton (mp)

Hans Leghammar (mp)

Elisabet Franzén (mp)

Kent Lundgren (mp)

¹ 1989/90:K244